

13.9.2021

Miljöministeriet
kirjaamo@ym.fi

VN/12128/2019

UTLÅTANDE OM REVISION AV NATURVÅRDSLAGEN

ALLMÄNNA KOMMENTARER

SLC rf tackar för möjligheten att kommentera utkastet till regeringens proposition med förslag till naturvårdslag och om ändring av andra lagar i anslutning till naturvårdslagen. SLC anser tryggheten av naturens mångfald som mycket viktigt och understöder utvecklingen till förbättrad hållbarhet i dess alla former inom jord- och skogsbruket.

Markägarnas egendom erbjuder flera ekosystemtjänster till hela samhället, och därför måste också egendomsskyddet och kostnaderna av skyddandet av naturen allokeras på ett rättvis sätt som inte ställer en för stor ekonomisk börda på markägarna. Skyddandet av naturen hör till alla enligt grundlagen och ett fungerande skyddssystem kräver klar lagstiftning som fungerar i praktiken, samverkan, acceptabilitet och tillräckligt med resurser.

Naturens mångfald tryggs bäst med olika verktyg. En fungerande lagstiftning fungerar som en bas, men med frivilliga medel finns det möjligheter att utvidga positiva effekter i naturen på ett kostnadseffektivt och godkännbart sätt. I praktiken betyder det att lagen skall stöda METSO och Helmi-livsmiljöprogrammen, skogscertifiering och god praxis i jord- och skogsbruket. Frivilliga åtgärder borde alltid prioriteras över tvingande.

Från markägarperspektiven finns det element i förslaget som hotar egendomsskyddet och således inte heller främjar acceptansen av skyddandet. Det är viktigt att möjliga olägenheter av naturskyddandet ersätts fullständigt. Utan klart myndighetsförfarande, hörande och äkta möjlighet till inflytande kan inte hänsyn till egendom omsättas i praktiken. Vikten av pålitlig och aktuell naturinformation är också allt viktigare.

KOMMENTARER TILL NATURVÅRDSLAGENS KAPITEL

1. Allmänna bestämmelser, 1–9 §

§ 1. Ett av lagens syften är att främja anpassning till och begränsning av klimatförändringen. SLC anser att anpassning är viktigt och vi är tvungna att beakta klimatförändringen i all vår verksamhet, men SLC anser inte att naturvårdslagen är den lämpligaste platsen för klimatreglering oavsett kopplingen till naturens mångfald.

3 §. Gällande definitioner vill SLC konstatera att hållbarhet redan har en allmänt godkänd definition och därför är det inte meningsfullt att koppla det enbart till naturens mångfald heller i naturvårdslagen. Det vill säga "Hållbart nyttjande av den biologiska mångfalden" är en onödig inskrivning i lagen.

6 §. Samekulturen är värd att värna om, men naturvårdslagen är inte lämpligaste lagen för det. Hänvisning till samernas rättigheter finns tex i § 56 och det är helt rätt att syfta till annan lagstiftning och i naturvårdslagen skriva tydligt in att samernas rättigheter går före.

7 §. SLC understöder inte inkludering av försiktighetsprincipen på grund av oklara konsekvenser i praktiken, indirekta konsekvenser och samverkan med annan reglering. Ansvar av krävande expertis i artidentifiering eller motsvarande kan inte överföras till privata personer på ett orimligt sätt.

8 §. SLC understöder inte konsekvensmedvetenhet på grund av oklarhet i förklaringen av paragrafen.

2. Myndigheter och andra aktörer inom naturvården, 10–13 §

§ 12 I dag förverkligas skyddande även via planläggning. Till exempel i Nyland har landskapsplanen och generalplanens skyddsbezeichnungar orsakat markanta inskränkningar mot markägarnas egendomsskydd genom att de har begränsande verkan på idkande av skogsbruket. Det här ställer markägarna i en olikställd situation inför skyddandet, eftersom det finns risk att bli utan ersättning om näring inte kan idkas på området.

I förslaget står det att "Kommunen främjar skyddet och ett hållbart nyttjande av den biologiska mångfalden samt landskapsvården inom sitt område". En mera heltäckande formulering skulle vara att "Kommunen främjar naturens mångfald..."; och således inte begränsa uppgiften i skyddandet.

3. Naturskyddsplanering, 14–19 §

18 §. I förslaget nämns både myndigheter och offentlig debatt, men det som inte nämns är markägaren. De berörda markägarna borde alltid höras separat och

beredas möjlighet att fullfölja lagens syfte på ett sätt som ryms inom lagens ramar (alla aspekter av hållbarhet t. ex).

Om NTM-centralerna ensam ansvarar för planering och verkställande av regionala biodiversitetsstrategier och –handlingsprogram, finns det risk att helhetshållbarheten inte beaktas.

4. Stödjande av skydd och vård av den biologiska mångfalden, 20–33 §

31 §. SLC ser det som mycket viktigt att stödjande av naturens mångfald utvecklas utgående från frivillighet och sporrande åtgärder. Förutom att stödet består av varor och tjänster kunde stöd även ges penningmässigt.

5. Europeiska unionens nätverk Natura 2000, 34–43 §

Inga kommentarer.

6. Naturskyddsområden, 44–64 §

44 §. SLC motsätter sig förslaget att inkludera anpassning mot klimatförändringen i förutsättningar för inrättandet av naturskyddsområden. Risken att anmärkningar av sådana områden skulle användas i planläggning som naturskyddsmedel i ökande mängd är uppenbar. Då kan oklarhet leda till misslyckande i både natur- och egendomsskyddandet genom att det inte finns möjlighet att utföra effektivt skyddande eller skogsbruk. Återhållsamheten mot ändringen baserar sig också på möjlig vaghet i definition av sådana områden. Förutsättningarna att grunda naturskyddsområden utan privata markägares samtycke ökas.

48 §. I lagförslaget ökas möjligheten att grunda privata skyddsområden med tvång genom att NTM-centralen utan markägarens ansökan eller samtycke föreslås kunna inrätta ett naturskyddsområde som ingår i ett naturskyddsprogram eller – som nytt i naturvårdslagen – via Natura 2000. SLC hoppas att naturvårdslagen inte möjliggör att den används som ett tvångsmedel för skyddandet av naturen, utan frivilliga verktyg prioriteras.

51 §. Fungerande jaktverksamhet stöder naturskyddsvården. Således stöder SLC förslagen gällande jakt av mårddhund, mink, älg och vitsvanshjort på skyddsområden. Effektiv förvaltning av hjortdjurstamnivåerna är en väsentlig del av skyddandet av naturens mångfald; omfattande älgskador på tall- och björkplantor leder till grandominerade bestånd också på marker som inte lämpar sig för gran (kuusettuminen) och försenad föryngring av skogen är betydlig.

53 §. SLC ser det som viktigt att markägarna på närområden av andra statliga naturskyddsområden hörs när beslut gällande jakt görs vid de här skyddsområdena.

58 §. SLC stöder skrivningen om att godkännande av skötsel- och nyttjandeplanen för ett privat naturskyddsområde kräver markägarens samtycke. Detta ökar acceptansen av naturskyddet.

7. Skydd av naturtyper, 65–70 §

Att skydda naturtyper är en viktig del av tryggheten av naturens mångfald, men SLC anser att det finns fallgropar i kapitlet som hotar egendomsskyddet. För att lagen ska kunna tillämpas på ett effektivt sätt borde den också vara så tydlig som möjligt. I det nuvarande förslaget finns det ställen där det blir oklart vad man får och inte får göra. Ändringarna flyttar skyddandet mot "automatisering" genom listning av naturtyper som gör systemet stelt och utsatt för fel – speciellt om naturtyperna på listan ökar och är svåra att identifiera i naturen utan betydlig expertis. SLC betonar prioritering av frivilliga verktyg för att öka acceptansen av naturskydd.

65–66 §. Beslut om avgränsning av skyddade naturtyper och förutsägbarhet av lagen kräver exakta definitioner. Samma gäller utvidgande av naturtyplistan. SLC befarar att inkludering av en lista av skyddade naturtyper i förslaget kommer att ha oförutsedda direkta och indirekta konsekvenser som inte ännu är utredda i motiveringen. SLC understöder inte inkludering av paragraferna 65 och 66 § i naturvårdslagen.

67 §. SLC anser att det är viktigt att listningen av skyddade naturtyper innehåller naturtyper som kan identifieras och begränsas tydligt.

68 §. Förbud mot att försämra strikt skyddade naturtyper. Förbudet träder i kraft när myndigheten har registrerat uppgifterna om platsen för förekomsten av den skyddade naturtypen. Förbudet får inte träda i kraft innan markägaren har informerats. Markägaren måste också ha möjlighet att lämna in besvär om beslutet och detta borde vara tydligt inskrivet i lagen.

70 §. SLC stöder skrivningen om betydelsen av aktiv vård och skötsel av naturtyper.

8. Artskydd, 71–85 §

74 §. För lyckat skyddande av boträden behövs exakt och tillgänglig platsinformation. Resurser till detta måste försäkras.

76 §. Enligt förslaget utarbetar miljöministeriet ett förslag till ändring av förordningen på basis av den senaste nationella hotbedömningen av arter som förekommer i Finland senast inom två år från det att bedömningen färdigställts. SLC anser att den nationella hotbedömningen ger bra basinformation av de hotade arterna, men den borde inte användas direkt som en bas till förslag till

ändring av förordningen, och således borde skrivningen tas bort från lagförslaget.

9. Utbyte, import och export, 86–90 §

Inga kommentarer.

10. Skydd och vård av landskapet samt naturminnesmärken, 91–97 §

92 §. i fjärde momenten behöver växelverkan inte begränsas vad beträffar samebefolkningen utan samma princip bör tillämpas i hela landet.

Lagen kunde innehålla förutsättningar för inrättandet av landskapsvårdsområden, då också markägarnas understöd skulle vara en del av förutsättningarna.

97 §. Förbudsskyltar. I paragrafen sägs följande "Inom ett mark- eller vattenområde får det inte sättas upp en skylt med förbud mot att färdas eller stiga i land i området eller som annars begränsar allemansrätten och för vars uppsättande det inte finns någon lagstadgad grund". SLC anser att slutet av paragrafen med hänvisning till lagstadgad grund är logiskt felaktigt eftersom det finns ingen lag som förbjuder allemansrätten – endast aktivitet som överskrider allemansrätten förbjuds, det vill säga aktivitet som orsakar betydlig olägenhet. SLC föreslår att formuleringen om lagstadgad grund tas bort.

11. Genomförande av ekologisk kompensation, 98–108 §

Enligt Marins regeringsprogram är tanken att genomföra pilotprojekt inom ekologisk kompensation och sedan utvärdera resultaten, inte att skriva in ekologisk kompensation i lagen helt utan utvärdering på förhand. SLC anser att det finns mycket potential för förbättrandet av naturtillstånd via ekologisk kompensation, men genom att reglera systemet i naturvårdslagen redan nu kan hindra utvecklingen av kommande marknadsmekanismer.

12. Förvärvande av områden för naturskyddsändamål samt ersättningar, 109–115 §

109 §. SLC understöder fullständigt inskrivningen i lagen "skyddet ska så långt som möjligt genomföras på frivillig väg". Det är också viktigt att det finns klara föreskrifter vad gäller ersättning till markägaren utan ersättningströskel då det är möjligt att markägaren orsakas olägenhet på grund av naturvårdslagen.

13. Informationshantering inom naturvården och information om beslut, 116–120 §

124 §. SLC understöder förslaget enligt vilken olägenheter som orsakas av temporära åtgärdsförbud till markägaren ersätts.

Svenska lantbruksproducenternas centralförbund SLC r.f.

Viktor Harvio
Skogsombudsman

Jonas Laxåback
Verksamhetsledare